

Лекція №13

«Організація та керівництво системою фізичного виховання в дошкільному закладі»

План

1. Функціональні обов'язки завідувача, педагогів та медичних працівників в організації фізичного виховання дітей.
2. Лікарсько-педагогічний контроль за фізичним вихованням.

1. Функціональні обов'язки завідувача, педагогів та медичних працівників в організації фізичного виховання дітей.

Ефективність роботи з фізичного виховання дітей у дошкільному закладі може бути досягнута лише за умови єдності зусиль завідуючої, методиста, вихователів, музичного керівника та медичних працівників, їх сумлінного ставлення до своїх обов'язків.

Завідуюча здійснює загальне керівництво системою фізичного виховання дітей та оперативний педагогічний контроль за діяльністю співробітників дошкільного закладу у реалізації оздоровчих, освітніх та виховних завдань з фізичної культури. Вона бере безпосередню участь у забезпеченні дошкільного закладу фізкультурним обладнанням та інвентарем. Під її керівництвом обладнується фізкультурний зал, майданчик, групові кімнати з урахуванням потреб та вікових особливостей дітей.

Завідуюча контролює виконання встановленого режиму дня всіма співробітниками дошкільного закладу (вихователями, музичним керівником, музичним персоналом, робітниками харчоблоку). Особлива увага при цьому звертається на створення оптимального рухового режиму для дітей різних вікових груп.

Оскільки завідуюча є керівником дошкільного закладу, то вона в першу чергу несе персональну відповідальність за життя та здоров'я дітей. Вона працює у тісному контакті з медичним працівником. Завідуюча повинна знати, які медичні заходи і в які конкретно строки планують провести у дошкільному закладі, яка допомога педагогів та інших співробітників потрібна при цьому. Разом з медичними працівниками та педагогами вона аналізує дані планових лікарських оглядів, намічає заходи щодо загартування дітей, допомагає вихователям встановити індивідуальний режим для окремих дітей в умовах єдиного режиму для кожної вікової групи.

Нормальний розвиток дитини можливий лише при раціональному харчуванні. Тому завідуюча стежить за тим, щоб їжа була калорійною і відповідала віковим особливостям дітей. Разом з медичним працівником та кухарем вона складає меню, намагається, щоб їжа була різноманітною і багатою на вітаміни. Ретельний контроль повинен бути за гігієнічним станом кухні, підсобних приміщень та кухонним інвентарем.

У створенні умов для зміцнення здоров'я дітей велике значення має застосування загартовуючих процедур. Завідуюча дбає про створення гігієнічного повітряного режиму у групових кімнатах, спальнях та фізкультурному залі, проведення загартовуючих процедур, систематичне перебування дітей на свіжому повітрі в будь-яку погоду, особливо взимку. Поєднання загартування з виконанням фізичних вправ та участю дітей у рухливих іграх має особливу користь у зміцненні їх здоров'я та профілактиці респіраторних захворювань.

Щодня завідувача разом з медичним працівником перевіряє санітарний стан приміщення дошкільного закладу, звертає увагу на вологе прибирання у групових кімнатах, спальнях та рекреаціях, зовнішній вигляд дітей, порядок у роздягальні, умивальні, підсобних приміщеннях.

З метою контролю та надання методичної допомоги вихователям завідувача відвідує всі організаційні форми фізичного виховання. Аналізуючи разом з вихователем наслідки своїх спостережень вона відмічає позитивні моменти у проведенні занять, ранкової гімнастики та ін., а також наявні недоліки і дає методичні поради, щодо їх усунення.

Завідуюча ознайомлюється також з методичною документацією вихователя (щоденним планом виховної роботи, до якого входить план-конспект заняття з фізичної культури, планування рухливих ігор під час ранкової та післяобідньої прогулянок тощо), аналізує її та дає вихователю поради щодо її оптимізації.

Важливою ділянкою роботи завідувачої є підвищення кваліфікації педагогічного колективу дошкільного закладу. Це передбачає вивчення конкретних питань з фізичного виховання та обговорення їх на педагогічних радах; участь у семінарах-практикумах, педагогічних читаннях, проведенні відкритих занять з фізичної культури та інших організаційних форм.

Особливої уваги потребують молоді спеціалісти, які мають недостатній педагогічний досвід (менше 3-4 років), їм потрібна систематична методична допомога у проведенні занять, рухливих ігор, роботі з батьками. Тому слід частіше відвідувати групи, де працюють ці спеціалісти, і аналізувати їх діяльність у фізичному вихованні дітей.

Кожні п'ять років завідувача направляє педагогів на місячні курси підвищення кваліфікації при інституті удосконалення вчителів, а також турбується про їх активну участь у заходах (лекції, семінари, педагогічні читання, конференції), які проводять районні та міські методичні кабінети.

Спрямовуючи та контролюючи роботу педагогічного колективу, завідувача заохочує їх творчу ініціативу, відмічає найбільш вдалі методи та прийоми, які сприяють успішному вирішенню завдань з фізичного виховання дітей, допомагає розкриттю індивідуальних можливостей кожного педагога.

До обов'язків завідувачої належить також пропаганда знань з питань фізичного виховання дитини у сім'ї серед батьків з використанням стендів, батьківських куточків, проведення батьківських зборів, консультацій, бесід тощо. Завідуюча повинна дбати про постійне удосконалення свого методичного рівня у галузі методики фізичного виховання. Активна участь у роботі

методичних об'єднань, семінарах для керівників дошкільних закладів, регулярне опрацювання нової літератури, відвідування різних організаційних форм з фізичної культури збагачують знання завідуючої з питань теорії та практики фізичного виховання дітей, допомагають їй підвищити свою педагогічну майстерність.

Методист дошкільного закладу проявляє постійну турботу про неухильне зростання професійної майстерності вихователів та здійснює методичне керівництво станом фізичного виховання у дошкільному закладі, її діяльність у сучасних умовах повинна бути в основному методичною, а не адміністративною.

Методист – це генератор ідей з питань фізичного виховання, вона знайомить вихователів з новинками методики фізичного виховання дітей, надає їм допомогу у підвищенні майстерності.

Центром методичної роботи у дошкільному закладі з питань фізичного виховання є методичний кабінет, де зосереджується відповідна література, складається картотека цікавих та корисних для педагогів журнальних та газетних статей, матеріали науково-практичних конференцій, плани-конспекти занять з фізичної культури, сценарії фізкультурних свят, розваг та ін. У методичному кабінеті знаходяться технічні засоби: магнітофон, електрофон, діапроектор, діафільми та дидактичний матеріал (плакати, на яких зображено виконання дітьми основних рухів, комплекси загальнорозвиваючих вправ, фізкультхвилинок), опис цікавих рухливих ігор для дітей різних вікових

груп та ін. Ці засоби використовуються вихователем при проведенні занять з

фізичної культури, фізкультурних свят, днів здоров'я та розваг з дітьми своїх груп.

Необхідно кожний квартал (півріччя) виставляти у кабінеті новинки літератури (методичні посібники, журнальні та газетні статті) з короткою анотацією та рекомендаціями, щодо їх застосування у практиці роботи вихователя.

Систематично оформляти виставки, які розкривають передовий досвід педагогів

дошкільного закладу, їх можна подати у вигляді доповіді, де описано досвід

вихователя, конспектів занять або опису проведених ігор, фотоматеріалів (на стенді

або альбомі) та відповідних методичних порад.

Методистом також проводиться оформлення тематичних виставок з питань

фізичного виховання дитини у сім'ї, де рекомендуються теми консультацій та бесід

з батьками, доповідей на батьківських зборах, конференціях, методичні поради

батькам, щодо навчання дітей їзди на велосипеді, плавання, катання на ковзанах

тощо.

Методист вивчає роботу вихователів груп, аналізує документацію з планування, а також відвідує різні організаційні форми з фізичної культури

(заняття, ранкову гімнастику, рухливі ігри під час прогулянок та ін.), з їх аналізом

та оцінкою. При обговоренні цих форм даються конкретні поради вихователю

щодо покращання методики їх проведення, усунення недоліків, відмічаються також

і позитивні моменти.

Однак будь-який контроль не дає позитивного результату, якщо методист не

перевіряє через певний строк виконання зроблених вказівок, рекомендацій або

рішень. Систематичний контроль за виконанням запропонованих вихователю

рекомендацій привчає його до відповідальності та дисципліни.

Значна увага приділяється вивченню позитивного досвіду роботи з фізичного виховання та його розповсюдження серед педагогічного колективу

дошкільного закладу. Методист організовує проведення відкритих занять з

фізичної культури та їх обговорення, допомагає вихователям узагальнити свій

досвід, підготувати доповіді та виступи на педагогічних радах, батьківських

зборах, педагогічних читаннях, методичних об'єднаннях та конференціях.

Під

керівництвом методиста у дошкільному закладі проводяться семінари, семінари-

практикуми та консультації для вихователів. Наприклад, на семінари-практикумі з

теми «Шляхи підвищення рухової активності дошкільників» спочатку обговорюються питання про необхідність створення оптимального режиму як

передумови для всебічного розвитку дитини, підвищення моторної щільності

занять, самостійної рухової активності дітей під час прогулянок та ін. У плані

цього семінару передбачається перегляд занять з фізичної культури, де вихователі

спостерігають за застосуванням оптимальних способів організації дітей під час

виконання основних рухів (фронтальний, колового тренування та ін.).

Участь у
роботі таких семінарів допомагає вихователям розібратися у теорії питання, що розглядається, та оволодіти конкретними методичними прийомами, застосування яких дасть змогу підвищити ефективність фізичного виховання дітей.

Методист організовує роботу з пропаганди педагогічних знань серед батьків, вивчення досвіду фізичного виховання дітей у сім'ї, наступності у цьому напрямку виховної роботи між дошкільним закладом, сім'єю та школою.

Дуже важливо, щоб методист вивчав нові публікації з фізичного виховання дітей, брав активну участь у заходах, які проводять районні (міські) методичні кабінети, та засіданнях методичних об'єднань.

Вихователь з фізичної культури несе повну відповідальність за виконанням вимог програми у тих вікових групах, де він працює. Він проводить щоденні заняття з фізичної культури, ранкову гімнастику у 3-4 групах, використовуючи методи та прийоми навчання фізичних вправ, а також способи організації, які відповідають сучасним вимогам теорії та методики фізичного виховання дітей дошкільного віку.

У дошкільних закладах, де є стаціонарний басейн, введена посада інструктора з фізичної культури, який проводить з дошкільниками заняття з плавання (два рази на тиждень у кожній групі), а також ранкову гімнастику та індивідуальну роботу з дітьми, які відстають у фізичному розвитку, руховій підготовленості та мають послаблене здоров'я.

Вихователь з фізичної культури веде облік рухової підготовленості дітей кожної вікової групи, бере участь у розробці сценаріїв фізкультурних свят та розваг, організації та проведенні пішохідних переходів, здійснює розподіл використання за графіком фізкультурного інвентарю між групами для проведення занять з фізичної культури, вправ спортивного характеру та рухливих ігор під час

прогулянок. Він дбає про зміцнення матеріальної бази з фізичного виховання

(обладнання фізкультурного залу та майданчика, повне забезпечення груп дрібним

фізкультурним інвентарем (у дошкільному закладі).

Він повинен надавати дійову організаційно-методичну допомогу вихователям усіх груп з питань фізичного виховання дітей. Зокрема, в плануванні

занять, складанні комплексів ранкової гімнастики, фізкультхвилинок та ін.,

консультацій їх з різних питань методики фізичного виховання дошкільників,

проведенні відкритих занять з фізичної культури (у тих групах, де він не працює)

та ін.

Певне місце у його діяльності займає робота з батьками, повідомлення їм корисної інформації (під час батьківських зборів, консультацій) з питань загартування дітей, застосування фізичних вправ у домашніх умовах, навчання

вправ спортивного характеру (плавання, їзда на велосипеді, катання на ковзанах,

ходьба на лижах та ін.).

Вихователь з фізичної культури працює у тісному контакті з усіма педагогами дошкільного закладу, координує з ними свою діяльність.

Заняття з

фізичної культури, ранкову гімнастику, фізкультурні розваги та ін. він проводить

разом з вихователями груп та музичним керівником. Вони спостерігають за якістю

виконання фізичних вправ та у разі потреби надають допомогу у страховці дітей.

Якщо деякі діти мають недоліки у виконанні певних рухів, вихователі груп під час

прогулянок надають їм можливість потренуватися у цих рухах.

Вихователь групи. До функціональних обов'язків вихователя належить його

персональна відповідальність за життя і здоров'я кожної дитини, за всебічний

розвиток та фізичне виховання дітей своєї групи. Він повинен мати необхідні

знання з теорії та методики фізичного виховання, добре вивчити вимоги та зміст

програми, методично грамотно проводити всі організаційні форми з фізичної

культури: заняття, ранкову гімнастику, рухливі ігри та ін., правильно планувати та

вести облік цієї роботи.

При проведенні занять з фізичної культури вихователь повинен домагатися

комплексного вирішення оздоровчих, освітніх та виховних завдань, враховуючи

при цьому анатомо-фізіологічні, психологічні та індивідуальні особливості дітей;

домагатися його високої моторної щільності, передбачати заходи щодо запобігання

дитячому травматизму.

У процесі проведення різних організаційних форм з фізичної культури вихователь додержується педагогічного такту, доброзичливо ставиться до дітей,

поєднуючи вимогливість з чуйністю. Ці форми бажано проводити у мажорному

тоні, що підвищує інтерес дітей до запропонованих фізичних вправ та ігор. У

процесі виконання фізичних вправ рекомендації, зауваження, поради, схвалення

повинні підтримати дитину, збудити її кращі якості, віру у свої сили. Ще

К.Д. Ушинський вважав, що будь-яка методика повинна бути зігріта теплом душі

людини, що методів та засобів виховання, які відірвані від особистості педагога, не

існує. У фізичному вихованні все важливе і все допомагає успішному вирішенню

його завдань: і особистість вихователя, і методи та засоби, які він застосовує у

навчально-виховному процесі.

Вихователь намагається створити у своїй групі оптимальний руховий режим,

підвищуючи рухову активність дітей під час ранкової та післяобідньої прогулянок,

слідкує за створенням гігієнічних умов у приміщенні (груповій кімнаті, залі) та на

майданчику, за чистотою і збереженням фізкультурного обладнання та інвентарю.

Разом з медичними працівниками веде контроль за станом здоров'я та фізичним

розвитком дітей, систематично проводить загартовуючі процедури, забезпечує

щоденне перебування дітей на свіжому повітрі не менше 4-5 годин.

Систематичний аналіз своєї роботи з фізичного виховання, та досвіду

передових педагогів, проведення відкритих занять, їх обговорення, виступи з

доповідями на педагогічних радах, батьківських зборах, педагогічних читаннях

допомагають вихователю підвищити свою педагогічну майстерність.

Вихователю необхідно постійно підтримувати свою рухову підготовленість,

щоб мати змогу правильно показати будь-яку вправу дітям. Підтримувати «спортивну форму» допомагають щоденне виконання ранкової гімнастики,

систематичне відвідування спортивної секції або групи здоров'я, участь з туристських походах, спортивних змаганнях та ін.

Постійна робота з батьками з питань фізичного виховання дитини в сім'ї входить в коло обов'язків вихователя. Він проводить бесіди, консультації, збори,

відкриті заняття для батьків, запрошує їх для участі в фізкультурних святах.

Інформація з питань створення режиму, відповідних гігієнічних умов, правильне

харчування, розвиток певних рухів та ін. у дитини в сім'ї розміщуються на стенді

або куточках – виставках. Головне, щоб вона була доступна та зрозуміла всім

батькам, допомагала їм разом з дошкільним закладом виховувати здорову дитину.

Музичний керівник допомагає вихователю у проведенні занять з фізичної культури, ранкової та гігієнічної гімнастики після денного сну, здійснюючи

музичний супровід під час виконання дітьми загальнорозвиваючих вправ, ходьби,

бігу, а також рухливих ігор сюжетного характеру та хороводних. Під час основної

частини заняття, коли діти, розподіляючись на підгрупи, виконують основні рухи,

вона керує однією із підгруп, допомагаючи дошкільнятам своєю порадою швидше

опанувати запропоновані вправи.

Використання музичного супроводу під час виконання фізичних вправ та проведення рухливих ігор є однією з активних форм спілкування дитини з музикою, що одночасно допомагає вирішувати завдання фізичного та музичного

виховання дошкільнят. Підібрана музика повинна відповідати віку дітей, особливостям їхнього сприйняття, рівню музичної підготовленості. Для кожного

руху важливо знайти відповідний музичний супровід. Наприклад, стрибки на місці

або з просуванням вперед потребують легкої, бадьорої музики; плавні рухи руками

– повільної, спокійної. Музичні твори для ходьби та бігу підбирають яскраві, з

чітким фразуванням контрастного характеру.

Музичний супровід підвищує виразність рухових дій, сприяє збільшенню амплітуди та пластичності рухів. Музика дисциплінує дошкільнят, підвищує їх

увагу та працездатність. Позитивні емоції, які викликають під час виконання

фізичних вправ під музику, посилюють їх фізіологічний ефект на організм дитини.

Однак не можна довільно змінювати темп музики, пристосовуючи його до

рухів дітей, доповнювати акорди, робити купюри у музичних творах тощо. Це

порушує характер музики, негативно впливає на її правильне сприйняття.

Музичний керівник забезпечує наступність музичних занять і занять з фізичної культури. Під час проведення музичних занять він виховує у дітей

почуття ритму, навчає їх виразності рухів. Значна кількість рухливих ігор сюжетного характеру та хороводних, танцювальних вправ, ходьба та біг зі зміною

темпу застосовуються під час музичних та фізкультурних занять.

Разом з вихователем та методистом дошкільного закладу, музичний керівник

бере участь у підготовці та проведенні фізкультурного свята, складанні його

сценарію та програми, підготовці виступів дітей із загально-розвиваючими

вправами, підборі музики для свята та ін.

Музичний керівник повинен мати відповідну методичну та практичну підготовку з фізичного виховання дітей. Тому йому необхідно постійно підвищувати свій теоретичний рівень з цього напрямку виховної роботи (читати

методичні посібники, журнальні статті, які розглядають питання удосконалення

фізичного виховання дошкільників).

Медичний працівник. Медичне обслуговування дітей у дошкільних закладах

забезпечують лікарі-педіатри та медичні сестри. Для кваліфікованого виконання

всіх покладених обов'язків лікареві, крім належного обсягу знань у галузі педіатрії,

гігієнічних основ фізичного виховання, необхідні також повсякденні контакти з

вихователями та батьками дітей.

Діяльність лікаря-педіатра має такі основні напрямки: медичні огляди дітей

різних груп (тих, що тільки зараховують у дошкільний заклад; перед проведенням

профілактичних щеплень; дітей із диспансерної групи та тих, що перебувають в

ізоляторі; планові профілактичні огляди тощо); санітарний контроль і гігієнічно-

освітня робота з батьками та персоналом дошкільного закладу (рекомендації з

організації харчування дітей, медичний контроль за організацією та змістом

фізичного виховання та загартовування дітей, профілактика травматизму);

оформлення відповідної медичної документації, визначеної

Міністерством охорони

здоров'я України.

Надійним помічником лікаря є медична сестра (фельдшер, що працює під безпосереднім його керівництвом. Вона постійно перебуває в дошкільному закладі

і в основному забезпечує повсякденний медичний контроль за дітьми протягом

усього дня. Медична сестра здійснює ранковий прийом, термометрію та інші

заходи щодо дітей, які прийшли після хвороби чи були в контакті з інфекційними

хворими, організовує проведення поточної дезінфекції; контролює щоденний

ранковий прийом дітей вихователями груп. Вона проводить облік дітей, відсутніх

через хворобу, ізолює хворих та забезпечує догляд за ними в ізоляторі, виконує

медичні призначення і процедури відповідно до рекомендацій лікаря, веде

відповідну медичну документацію.

Серед багатьох її обов'язків є контроль за санітарним станом приміщення і

території дошкільного закладу, безпосередня участь у лікарському огляді дітей

(антропометричні виміри), організація загартовуючих процедур, контроль за

дотриманням режиму дня; за правильним зберіганням, якістю та дотриманням строків реалізації продуктів, за організацією харчування, функціонуванням харчоблоку та дотриманням норм продуктів (калорійність раціону). Разом з лікарем медична сестра контролює фізіологічне навантаження при виконанні фізичних вправ дітьми, проведенні рухливих ігор під час занять з фізичної культури, ранкової гімнастики та прогулянок. Здійснення індивідуального підходу до дітей, які мають ослаблене здоров'я і потребують певних обмежень у виконанні динамічних вправ. Вони проводять санітарно-освітню роботу з педагогами та батьками з питань догляду за дітьми, організації режиму дня, формування гігієнічних навичок, загартування та харчування в сім'ї. Здійснюють контроль за своєчасним проходженням медичних оглядів працівниками дошкільного закладу, спільно з адміністрацією розглядають причини захворювань дітей та накреслюють шляхи їх усунення. Ефективність роботи з охорони здоров'я дітей у дошкільному закладі може бути досягнуто лише за умови єдності зусиль вихователів та медичних працівників, їх сумлінного ставлення до своїх службових обов'язків.

2. __